
KÄMPANDE KONSERVATISM?

AV HANS WALLMARK

Förslaget till nytt moderat handlingsprogram sprider en fördärlig relativism där det ena sägs vara lika gott som det andra. Partiet måste förankra idéerna i en värdelära och inte stå neutralt i för samhället avgörande utmaningar på det moraliska eller estetiska området.

”Så vitt det konservativa partiet gör uppfyllelsen av sina förpliktelser mot religionen till det främsta av sina syften, skall det räddas undan två faror, som alternativt hota det: faran att sjunka ned till en konstlad varietet av liberalism stödjande det andra politiska lägrets fordringar, men föreslående åtgärder, som icke kännetecknas av någon allt genomträngande princip; eller ock den andra faran att endast gripa in till försvar för dem, som ha det väl ställt, utan något allvarligt försök att beakta hela folkets intressen eller något högre syfte än att bereda seger åt den välbärgades kloka själviskhet.”

Dessa till synes helt antikverade ord skrev Hugh Cecil i början av detta sekel

HANS WALLMARK är politisk skribent och medverkar regelbundet i ett antal moderata tidningar.

i sin bok *Konservatism* (på svenska utgiven 1913 på Tidens förlag). Trots att en hel del har hänt på den politiska arenan sedan lordens dagar finns det anledning att begrunda åsikterna. Allra helst i betraktande av att moderaterna för närvarande frammejslar ett nytt handlingsprogram som skall behandlas på parti-stämman i november.

Vad håller samman ett parti?

Intressanta frågor i sammanhanget torde vara: Vad är det som håller moderaterna samman? Varför går människor med i det moderata partiet?

För många faller naturligtvis dagspolitiken avgörandet. Närmast konfiskatoriskt höga skatter gör att åtskilliga stödjer de politiker som lovar sänkta skatter (och i någon utsträckning också orkar realisera sina krav). Statlig inblandning föder motreaktion. En kon-

sekvent försvarspolitik har alltid lockat.

Allt detta och mer därtill – skola, vård, äldreomsorg samt rättsväsende – kan tämligen enkelt omtransformeras till praktiska förslag lagda i riksdagen. Krav som sedan i förgrovd form dyker upp på valaffischer, i reklamfilmer samt foldrar och dekaler. Förvisso håller allt sådant samman ett parti.

Gemensam värdelära

Men det finns ytterligare en dimension. Den idéströmning som ligger bakom många av de aktuella ställningstagandena. En ideologi eller gemensam värdelära som leder fram till slutsatsen att det är rätt och riktigt att människorna skall ha kontrollen över merparten av sina inkomster, själva få välja bostad eller inte behöver trakasseras av offentliga tjänstemän. Men denna underström bryter även fram inom andra områden. Idéarvet knyter många samman också i synen på estetik eller moral – frågor om rätt och fel, sant och falskt.

Av naturliga skäl är det svårt, och direkt oönskat, att i politiska församlingar driva linjen att den tavlan, den boken, den teaterföreställningen är bra respektive dålig. Samtidigt är det frågor som i allra högsta grad är politiska.

För visst är det så att dålig konst, omoraliskt tal eller syndigt leverne (om nu alls sådana ord längre får brukas) påverkar samhället i negativ riktning.

Familjegemenskapen, dygden, återhållsamheten, ridderligheten och andra värden hotas ingalunda endast av socialistiska politiker, offentligt utsända snokare och skatteuppbördsmän utan även av andra mer subtila faror. Hot som endast kan avvärjas av den som deltar i det offentliga samtalet kring frågor om etik och moral, konst och kultur.

Ett problem i sammanhanget är att det konservativa partiet i Sverige är ovanligt passivt när det gäller denna kamp. Den här typen av spörsmål sägs vara en fråga för privatpersoner att själva driva.

Både sant och inte sant.

Ledande partiföreträdare måste våga säga ett sanningens ord till de charlataner som stundom verkar på kulturens och religionens områden.

Visst skall de enskilda kämpa för den sak de tror på. Men ett sätt att göra just detta är att sluta sig samman i en större rörelse – i ett politiskt parti – för att därmed sätta medlemmarnas tyngd och kraft bakom den torgförda linjen. Många önskar tillhöra ett parti vilket hyser ledande företrädare som vågar säga ett sanningens ord till de charlataner som stundom verkar på kulturens och religionens områden.

Fördärvlig relativism

Problemet är att utkastet till nytt hand-

lingsprogram för moderaterna inte ger mycket stöd för detta synsätt. Istället sprids en fördärvlig relativism där det ena sägs vara lika gott som det andra. Där marknaden, den fria konkurrensen eller vad det nu kan vara skall avgöra dessa väsentliga strider. "Förståelsen av det vackra och det fula, det goda och det onda, religionens mysterier och vetenskapens gåtor, måste få utvecklas på sina egna villkor."

I kapitelsnutten om religion står mycket klokt om religionsfrihet, avskaffandet av statskyrkosystemet och att "begravningsväsendet skall medfölja kyrkan". Men väldigt lite står nämnt om kristenhetens roll. Om den kristna basen, det gemensamma arvet. Även det ett svaghetstecken.

Hugh Cecils påpekande att det konservativa partiet måste förankra sina idéer i en värdelära bör tas på allvar.

Hugh Cecils påpekande att det konservativa partiet måste förankra sina idéer i en värdelära bör tas på allvar. I annat fall blir det en vinglig färd mellan individorienterad liberalism eller ett ömkligt förklätt försvarande av uppnådda fördelar och personliga framgångar.

Idéer har konsekvenser. Även om lagstiftningsvägen inte lämpar sig i alla fall får ett parti inte stå värdeneutralt kring för samhället avgörande utmaningar på det moraliska eller estetiska området.